

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 321/2024-32

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátom [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-6C/35/2017 (pôvodne Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 6C/35/2017) takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B5-6C/35/2017 (pôvodne Okresného súdu Bratislava V v konaní sp. zn. 6C/35/2017) **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie jej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava IV **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B5-6C/35/2017 konať bez zbytočných prietáhov.
3. Sťažovateľke priznáva finančné zadost'učinenie **3 500 eur**, ktoré jej **je** Mestský súd Bratislava IV **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava IV **je p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **485,12 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 9. februára 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Mestského súdu Bratislava IV (ďalej aj „mestský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. B5-6C/35/2017 [pôvodne Okresného súdu Bratislava V (ďalej aj „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) v konaní sp. zn. 6C/35/2017, pozn.; (ďalej len „napadnuté konanie“)]. Žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prietahov a priznal jej primerané finančné zadostučinenie 10 000 eur a náhradu trov konania pred ústavným súdom.

1.1. Uznesením č. k. I. ÚS 321/2024-21 z 12. júna 2024 ústavný súd prijal ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatného spisového materiálu vyplýva, že sťažovateľka 17. augusta 2017 podala na Okresnom súde Bratislava V (príslušnom na konanie do 31. mája 2023) žalobu o zaplatenie 66 000 eur s príslušenstvom z titulu bezdôvodného obohatenia. Okresný súd prvýkrát vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 6C 35/2017-128 z 28. apríla 2018, ktorý na základe odvolania oboch sporových strán Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením č. k. 3Co 299/2018-239 z 30. apríla 2020 zrušil vo vyhovujúcej časti o zaplatenie 28 000 eur s príslušenstvom, v zamietajúcej časti a v časti o náhrade trov konania a vec v tomto rozsahu vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Po vrátení veci odvolacím súdom súd prvej inštancie 11. júna 2020 vo veci nariadil pojednávanie na 3. december 2020, ktoré bolo zrušené pre práceneschopnosť zákonnej sudkyne. Ďalšie pojednávanie nariadené na 17. január 2022 bolo zrušené tiež z dôvodu prekážky na strane zákonnej sudkyne. Obe strany sporu opakovane žiadali o nariadenie termínu prejednávania (13. apríla 2022) a sťažovateľka podala urgenciu k súdному konaniu (19. decembra 2022, 13. februára 2023, pozn.). Sťažnosť sťažovateľky na prietahy v konaní z 11. septembra 2023 podaná predsedníčke Mestského súdu Bratislava IV podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov bola vyhodnotená ako dôvodná. Sťažovateľka tvrdí, že v postupe mestského súdu nedošlo k náprave a do momentu podania ústavnej sťažnosti konajúci súd neuskutočnil žiadny úkon smerujúci k rozhodnutiu veci.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Podľa názoru sťažovateľky nie je možné akceptovať excesívnu dĺžku napadnutého konania (viac ako 6 rokov), pričom po rozhodnutí odvolacieho súdu a vrátení veci ostal súd prvej inštancie bezdôvodne nečinný viac ako 3 roky a 6 mesiacov.

III.

Vyjadrenie mestského súdu

4. Mestský súd vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/131/2024 z 19. februára 2024, ktoré si ústavný súd vyžiadal ešte vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti podľa § 56 ods. 6 vety za bodkočiarkou zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), poukázal na stanovisko zákonného sudcu Mgr. Baláža zo 16. februára 2024, ktorému bol predmetný súdny spis pridelený 26. októbra 2023 (č. 1. 282 súdneho spisu, pozn.). Podľa úpravy na č. 1. 287 sudca nariadil vo veci pojednávanie na 18. marec 2024. Sťažovateľka prevzala predvolanie na pojednávanie 10. februára 2024, teda štyri dni pred podaním ústavnej sťažnosti, preto jej tvrdenia týkajúce sa neexistencie relevantného procesného úkonu súdu nie sú aktuálne. V lehote troch mesiacov od pridelenia veci bolo zákonným sudcom nariadené pojednávanie, ktoré by sa malo uskutočniť do piatich mesiacov od pridelenia uvedenej veci. Zákonný sudca tiež poukázal na to, že sudcom je od 11. mája 2023 a v dôsledku prerozdelenia vecí od ostatných sudcov má k 31. decembru 2023 pridelených 214 nevybavených vecí, z ktorých 118 je nerozhodnutých, pričom nerozhodnutých vecí starších ako 8 rokov je 11. Napriek tomu v záujme zabránenia vzniku priesťahov vyvíja maximálne úsilie, aby boli veci rozhodnuté čo najskôr, o čom svedčí aj jeho procesný postup vo veci sťažovateľky.

5. Vo vyjadrení sp. zn. 1SprV/131/2024 z 28. júna 2024 sa mestský súd stotožnil s vyjadrením zákonného sudcu a považoval za potrebné doplniť, že vzniknutá situácia nastala už v predchádzajúcom období a jej vyriešení nepomohla ani tzv. súdna reforma, na základe ktorej boli existujúce spisy prerozdelené medzi nedostatočný počet sudcov. Rovnako mal za potrebné poukázať na nedostatočné personálne zabezpečenie mestského súdu, ktoré malo (a aj v súčasnosti má) nemalý vplyv na riešenie tejto situácie. Aj napriek maximálnej snahe celého súdneho aparátu nie je reálne možné vybaviť všetky reštančné spisy naraz, resp. v lehote, ktorá by nezasiahla do práva na spravodlivý proces účastníkov.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania a predloženého súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

7. Podstata námietok sťažovateľky v súvislosti s namietaným porušením jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priesťahov je založená na tvrdení o nečinnosti okresného súdu a následne mestského súdu v napadnutom konaní.

8. Základnou povinnosťou súdu je zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty účastníka konania. Povinnosť súdu a sudcu konať bez priesťahov je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným priesťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

9. Pri posudzovaní otázky, či v okolnostiach konkrétneho súdneho konania došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí, aj pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru – m. m. I. ÚS 304/2021, I. ÚS 444/2021), ústavný súd v súlade s doterajšou judikatúrou [I. ÚS 17/2022, rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Frydlender v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96, a vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko zo 16. 12. 2003, sťažnosť č. 58172/00] zohľadňuje (1) právnu a faktickú zložitost' veci, o ktorej všeobecný súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu, a prihliada sa pritom aj na význam konania pre sťažovateľa.

10. Pokiaľ ide o kritérium právna a faktická zložitost' veci, možno konštatovať, že rozhodovanie o predmete žaloby v danej veci nijako nevybočuje z bežnej rozhodovacej agendy civilných súdov a napadnuté konanie nevykazuje známky právnej ani faktickej zložitosti, pričom na túto neupozornil ani mestský súd vo svojom vyjadrení.

11. Čo sa týka správania sťažovateľky, na jej strane nebolo zistené, že by sa podieľala na dĺžke napadnutého konania, skôr naopak, o svoj spor sa aktívne zaujímala.

12. Vo vzťahu k postupu okresného súdu treba konštatovať, že tento po zrušení svojho prvého rozsudku a vrátení veci na ďalšie konanie uznesením krajského súdu č. k. 3Co 299/2018-239 z 30. apríla 2020 nariadil 11. júna 2020 pojednávanie na 3. december 2020, ktoré bolo rovnako ako pojednávanie nariadené až po viac ako jednom roku na 17. januára 2022 zrušené z dôvodov na strane zákonnej sudkyne. Po tomto termíne okresný súd už nevykonal vo veci žiaden úkon a v jeho nečinnosti pokračoval aj mestský súd, a to až do februára 2024, keď nový zákonný sudca (v poradí tretí v danej veci, pozn.) nariadil termín pojednávania na 18. marec 2024.

12.1. Overením aktuálneho stavu konania ústavný súd zistil, že pojednávanie nariadené na 18. marec 2024 bolo na žiadosť sťažovateľky zrušené rovnako ako pojednávanie odročené na 23. apríl 2024 a v súčasnosti nový termín nie je stanovený.

12.2. Napriek tomuto nie celkom ústretovému postoju sťažovateľky ku konaniu sú to predovšetkým okresný súd spolu s mestským súdom, ktoré majú výrazný podiel na nepriaznivom stave vybavovania dotknutej veci. Už zo samotnej dĺžky napadnutého konania (v čase rozhodovania ústavného súdu v trvaní siedmich rokov) bez potreby podrobného skúmania časových úsekov medzi jednotlivými procesnými úkonmi možno vyvodit', že súde nerešpektovali zásadu rýchlosti a efektívnosti súdneho konania a osobitne pôvodný okresný súd spôsobil také priet'ahy, ktoré sú z ústavnoprávneho hľadiska neakceptovateľné.

13. V súvislosti s obranou mestského súdu ústavný súd, hoci chápe jeho organizačné a personálne ťažkosti, pripomína, že otázka množstva vecí, personálne a organizačné problémy súdu nie sú v kontexte ustálenej rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva ani rozhodovacej praxe ústavného súdu v zásade ústavne významné pre posúdenie toho, či došlo k zbytočným priet'ahom v konaní. Ústavný súd vníma problém nadmernej zaťaženia všeobecných súdov, avšak zároveň poukazuje na to, že je úlohou zmluvných štátov nastaviť si svoj právny systém takým spôsobom, aby súde boli schopné zaručiť každému právo na rozhodnutie v primeranej lehote (rozsudok Veľkej komory vo veci Sürmeli proti Nemecku z 8. 6. 2006, sťažnosť č. 75529/01, bod 129). Chronické, resp. dlhotrvajúce preťaženie súdov nemôže ospravedlniť neprimeranú dĺžku konania (Probstmeier proti Nemecku z 1. 7. 1997, sťažnosť č. 20950/92, bod 64). Ústavný súd už vo svojej rozhodovacej

činnosti (osobitne vo vzťahu k priet'ahom, ku ktorým dochádzalo v konaniach pred bratislavskými okresnými súdmi) uviedol, že systémové zlyhania pri správe súdnictva, a to bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov (II. ÚS 481/2017, III. ÚS 204/2021, III. 366/2022).

14. Žiada sa poznamenať, že ústavný súd pri svojom rozhodovaní prihliada i na objektívnu skutočnosť tzv. covidového obdobia (napr. m. m. I. ÚS 504/2020, I. ÚS 550/2020, I. ÚS 42/2020 či I. ÚS 109/2021), keď aj činnosť súdov bola utlmená, avšak v okolnostiach danej veci treba zdôrazniť, že prvoinštančný súd po skončení do praxe uvedených opatrení s týmto obdobím spojených (týkajú sa rokov 2020 a 2021, pozn.) mal dostatočný časový priestor na to, aby v prejednávanej veci konal a rozhodol.

15. V konklúzii uvedeného ústavný súd uzatvára, že nečinnosťou okresného súdu a následne mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prerokovanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Berúc zreteľ na podstatu dotknutých práv sťažovateľky, kvalifikoval nečinnosť mestského súdu (predtým okresného súdu) ako relevantné priet'ahy v civilnom sporovom konaní a deklaroval porušenie namietaných práv (bod 1 výroku tohto nálezu).

V.

Príkaz konať a priznanie primeraného finančného zadost'účinenia

16. V nadväznosti na bod 1 výrokovej časti nálezu ústavný súd v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke prikázal podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde mestskému súdu, aby v napadnutom konaní, ktoré v čase rozhodovania ústavného súdu ešte nebolo právoplatne skončené, konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

17. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadost'účinenie 10 000 eur, dôvodiac stavom pretrvávajúcej právnej neistoty, neprimeranou a neospravedlniteľnou dĺžkou napadnutého konania, ktoré má pre sťažovateľku význam, keďže má stále v konaní sumu 40 160 eur s príslušenstvom, o ktorej do dnešného dňa nie je právoplatne rozhodnuté, a túto sumu mohla ďalej použiť na podnikateľské účely a tieto finančné prostriedky prípadne zhodnotiť.

18. Ústavný súd vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci, majúc na zreteli, že cieľom priznania primeraného finančného zadost'účinenia je zmiernenie ujmy pocit'ovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu, považoval za primerané priznanie finančného zadost'účinenia 3 500 eur. Pri ustálení tejto sumy prihliadal na celkovú dĺžku napadnutého konania, preukázanú opakovanú absolútnu nečinnosť okresného súdu a následne aj mestského súdu (bližšie k tomu bod 3 odôvodnenia tohto nálezu), zároveň zohľadnil i moment podania ústavnej sťažnosti (štyri dni po doručení predvolania na pojednávanie, čo sťažovateľka v ústavnej sťažnosti zamlčala, pozn.), odročenie dvoch ostatných pojednávaní na žiadosť sťažovateľky. Ústavný súd prihliadol aj na enormnú zaťaženosť mestského súdu a jeho personálnu poddimenzovanosť po jeho vzniku

v rámci tzv. súdnej mapy hraničiacu s jeho schopnosťou zabezpečiť v relevantnom čase riadny chod súdu [IV. ÚS 471/2012 (ZNaU č. 29/2013)].

19. Ústavný súd preto sťažovateľke podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde priznal sumu 3 500 eur (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI. Trovy konania

20. Ústavný súd v súlade s § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde priznal sťažovateľke náhradu trov konania pred ústavným súdom tak, ako si ju sama uplatnila, v celkovej výške 485,12 eur (bod 4 výroku tohto nálezu), a to za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3, § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), pričom vychádzala z výšky základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 228,83 eur (správne 343,25 ako jedna štvrtina výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky s účinnosťou od 1. januára 2024, pozn.) a tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 13,73 eur.

21. Priznanú náhradu trov právnej služby je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. septembra 2024

Libor Duľa
predseda senátu